

Ponedeljek

Posamezna številka

Neodvisno glasilo
javnega mnenja

Izhaja vsak ponedeljek

Izdaja in ureja: MILAN PLUT, Cesta na Rožnik št. 5.

NAROČNINA: celoletno 12 din., polletno 6 din., četrtletno 3 din.

29. št.

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1921.

Leto I.

Državljan!

V očigled dogodkom na Madžarskem sklicujejo vse podpisane politične stranke

shod

za danes v ponedeljek, 24. oktobra zvečer ob pol šesti uri v veliki dvorani hotela „Uniona“.

Vsi na shod!

Jugoslovanska demokratska stranka, Jugoslovanska socialno-demokratska stranka,
Narodno-socialistična stranka, Samostojna kmetijska stranka, Slovenska ljudska stranka.

Doli z verolomnežem Karlom!

Brez mnogo besedi — k dejanju!

Ljubljana, 23. oktobra.

Že v petek je prišel Karel Habsburški v Šopronj in v soboto je začel marširati — proti Budimpešti. Danes so se že vršile 5 km od Budimpešte praske med karlisti in madžarskimi četami. Da so te praske samo prazna formalnost, o tem ni nobenega dvoma, ker Horthy je Karlov človek.

In mi, ki smo najbolj ogroženi po karlistovski agitaciji in posebno po ponovnem stopanju Karla Habsburškega na madžarski prestol? Naša vlada se „posvetuje“, pošilja diplomatske note na vse strani in izgublja dragoceni čas.

Praznih besedi in diplomatskih not je dosti! Mi vemo dobro, da se s tem ne doseže mnogo in ker smb močni dovolj, da napravimo konec tudi najnovejšemu Karlovemu puču, je dolžnost vlade, da takoj in nemudoma stori odločno dejanje, da zapove armadi — vkorakanje na madžarsko ozemlje.

Ne dovoliti Karlu, da se vsede na kraljevski prestol in ne dati Madžarom časa, da se zberejo za odpor, ker s tem samo otežujemo resno akcijo, do katere bo neminovno moralo priti.

Naša armada bi že danes morala prestopiti madžarsko mejo. Ker se danes to ni zgodilo, naj se zgodi vsaj jutri, ker z besedami in diplomatskimi notami ne dosežemo ničesar: potrebna so takojšnja in odločna dejanja!

stopanjem. Na seji je bilo dalje sklenjeno, da se ima takoj pozvati nekaj letnikov I. in IV. armije na šesttedenske orožne vaje.

Beograd, 23. oktobra. Danes je bila v Budimpešti izročena madžarski vladi kategorična nota Velike antante, v kateri zahteva, da madžarska vlada nemudoma izžene Karla Habsburga iz

države. Nota je držana v zelo ostri obliki.

Beograd, 23. oktobra. Iz Budimpešte je prispela vest, da je kralj Karel poveril Rakovskemu sestavo vlade, v katero naj vstopijo med drugimi grofa Appony in Andrássy in kot minister zunanjih zadev dr. Gratz.

Razni antantini komentarji. Zahteve male antante. „Karl živ Madžarske ne zapusti.“ Tudi Bavarci rešujejo Karla!

Dunaj, 23. oktobra ob 2. popoldne. Na tukajšnjih ententinih misijah prevladuje mnenje, da bo karlistovska nevarnost v 48 urah odpravljena. Ententine misije v Budimpešti soglašajo, da so strogo legitimistični člani madžarske vlade, kakor Bethlen, Banffy in Horthy, ki so v zadnjem času delali karlistom vse mogoče koncesije, prišli sedaj v največjo zadrego vsled nepremišljenega in prenapljenega izstopa Karlovega, ter da so sedaj v rešitev Madžarske primorani, da se spuste v boj proti svojemu lastnemu vladarju. Obramba Budimpešte s Horthyju zvestimi četami se zato ne sme smatrati za komedijo. Še nikdar ni zgodovina beležila tako tragikomičnega položaja, da morajo najzvestejši legitimisti prijeti za orožje proti lastnemu kandidatu. Horthyja in Bethlena namreč niso pustili v dvomu, da se smatra za lastnimi sredstvi tekem 24 ur iznebiti Karla iz Madžarske, ali pa da prično marširati čete male antante na Madžarsko. — Od verodostojne strani izve Vaš poročevalec ta čas, da je telefonsko in brzojavno obveščanje med Prago in Beogradom izzorelo v sklep, da se v ponedeljek izda povelje za marš. Dalje sta jugoslovanska in češkoslovaška vlada dogovorjeni in odločeni, da jima ne za-

dostuje odstranitev Karla iz Madžarske, marveč da se mora habsburška dinastija na Madžarskem končnoveljavno in tudi formalno odstaviti, kakor predpisuje mirovna pogodba, in bosta isto obvezo zahtevali od velike antante. Dalje bo mala antanta zahtevala v Parizu in Londonu, da se dejanski izvede v trianonski pogodbi izrečeno razoroženje Madžarske, in sicer pod vojaškim nadzorstvom male antante.

Ameriški zastopnik na Dunaju je izjavil, da po njegovem prepričanju Karel to pot Madžarske živ ne zapusti...

Dunaj, 23. oktobra ob 5. popoldne. Iz Burgenlanda vrnivša se višja oseba je izjavila, da se nahaja v Burgenlandu več takozvanih „bavarskih kompanij“, ki jim poveljujejo bavarski oficirji, moštvo je pa sestavljeno iz monarhistovskih prostovoljcev iz Nemčije. Te čete so v zvezi z Orgeschi, Heimatwehren, Arbeitsbataillone, „Jagdkommando“ in drugimi vojaškimi organizacijami monarhistične reakcije. Dotični izvestitelj je prinesel seboj tudi fotografije teh bavarskih čet, oficirjev z monokliji itd. — Prisotnost „bavarskih kompanij“ v Burgenlandu dokazuje ozko zvezo karlistov z nemškimi monarhisti.

Italija solidarna z nami izpolnjuje rapallski dogovor. — Pašić se vrača. — Naše varnostne odredbe. — Vojaški vpoklici.

Beograd, 23. oktobra dopoldne. Danes dopoldne se je sestel ministrski svet na posvetovanje z ozirom na prihod Karla Habsburga na Madžarsko. Prispela so tudi poročila iz držav male antante, zlasti iz Češkoslovaške, ki izražajo svojo solidarnost z nami ter se izrekajo za najenergičnejšo akcijo, da se izžene Karel iz Madžarske.

Čim so prišla v Beograd prva poročila o Karlovi najnovejši pustolovščini, je naša vlada takoj včeraj opozorila italijansko vlado (potom njenega poslanika v Beogradu) na obstoj protihabsburgovskega dogovora, sklenjenega med Jugoslavijo in Italijo obenem z rapallsko pogodbo. Zastopnik Italije je danes službeno sporočil naši vladi, da je Italija v vprašanju Habsburgovcev z nami solidarna in da se drži rapallskega dogovora. Ta izjava je bila povsod sprejeta z zadoščenjem. Še ugodneje so bile sprejete vesti o dobri morali zagrebškega prebivalstva in o tem, da se je vsa Ljubljana izjavila za krepko akcijo proti pustolovskemu zločinu, s katerim spravljajo Karlisti v nevarnost našo državo in evropski mir.

Iz Budimpešte so došla Beogradu zaupna poročila, da se tamošnji italijanski poslanik obnaša povsem pasivno. Madžarska vlada oficijalno naglašala, da ona nasprotuje vrnitvi Karlovi, vendar pa priznava, da se je zanj izjavil velik del armade, češ, Karel ima okrog 15.000 mož vojske. (V resnici je ima že danes okrog 60.000!)

Pašić, naš stari ministrski predsednik, ki se je mudil v Parizu radi albanškega vprašanja in na referatu pri še

ne docela ozdravelem kralju, se vrača in je Pariz že zapustil.

Naša mobilizacija ni odrejena, pač pa so pojačene naše varnostne čete na jugoslovansko - madžarski meji.

Popoldne ob 4. se nadaljuje ministrski svet, ki bo rešil vprašanje, ali je potrebno, da se za vzdržanje reda na meji in za varnost proti karlistom pozove nekaj letnikov moštva na orožne vaje. Današnja jutranja „Politika“, ki je sicer dobro informirana, je prinesla vest o predstoječi mobilizaciji pri nas. Ta vest ni resnična in se dementira.

Iz Prage se poroča, da hoče Češkoslovaška vse storiti, da se izžene Karel iz Madžarske. Dospela so tudi vesti o načrtu, ki ga imajo karlisti proti naši državi. Predvsem se nameravajo vreči na Prekmurje in Medjimurje!

Promet z Madžarsko je popolnoma ukinjen. Iz Budimpešte se poroča, da se je mesto Szegedin izjavilo za Karla, ki je v Györu (Rab) ustanovil svojo začasno vlado in imenoval za ministre Apponyja in Rakovskega.

Madžari so v zadnjem času zbrali na meji večje vojaške enote in opazilo se je tudi živahno premikanje madžarskih čet ob naši meji. O vsem tem je naša vlada natančno poučena.

Beograd, 23. oktobra. Danes ob 4. popoldne je vlada nadaljevala sejo. Prišli so tudi predstavniki vseh parlamentarnih klubov ali njih zastopniki. Vlada je podala točne informacije o položaju, ki je nastal vsled povratka Karla Habsburga na Madžarsko. Zastopniki strank so stavili na vlado razna informativna vprašanja in izjavili, da se zlagajo popolnoma z njenim po-

Dunajski klerikalci za Habsburžane.

Dunaj, 23. oktobra. Danes pozivljajo vsi tukajšnji krščansko - socialni listi na uvodnih mestih ljudstvo, da pomaga pri restavraciji Habsburgovcev na Madžarskem. Vsi demokratski, komunistični in drugi napredni listi pa so izdali apel na meščanstvo in delavstvo, naj se oboroži kolikor mogoče, da gre z orožjem v boj proti eventualnim zločincem, ki bi poskušali monarhistični puč.

Dunaj, 23. oktobra ob 5. popoldne. V velenemških krogih se je pojavilo stremljenje, naj bi se sedanja avstrijska vlada razširila z vstopom socialnih demokratov in Velenemcev v vlado. Dosedanje držanje avstrijskih krščanskih socialcev namreč kaže, da se

nikakor ne nameravajo odločno izjaviti proti Karlovi pustolovščini. Velenemci so torej navezani na politično sodelovanje s socialnimi demokrati.

Krščansko - socialni klub je pod predsedstvom znanega prelata Seipela imel sejo, na kateri je bil sprejet zelo hladen sklep, naj se povratek Karla v Budimpešto smatra za zgolj zunanje-političen dogodek, v katerega se Avstrija nima povoda vmešavati, marveč naj raje počaka, ali bi ta dogodek mogel kaliti mir. Poziv, naj se delaveci, dijaki in meščani prostovoljno javijo pod orožje, so prinesli le socialno-demokratski in velenemški listi, krščansko - socialni pa ne! Legitimisti-

na »Reichspost«, glavni organ avstrijskih klerikalcev, pa celo proslavlja karlistični puč in piše n. pr.: »Če se Madžarski posreči, da izsili svojo samoodločbo, potem bo to uspeh vseh potlačenih narodov v celi srednji Evropi. (!) Naše oči še ne spoznavajo velikih sklepov božje previdnosti...» Veleneme Wanek je pa na shodu svojih volilcev že izdal parolo: »Skupen nastop vseh političnih strank v obrambo proti nevarnosti!«

Vesti iz Madžarske si nasprotujejo. V čigavih rokah je Budimpešta?

Dunaj, 23. oktobra popoldne. Popoldne je dospela na Dunaj vest, da se je v zgodnjih jutranjih urah pričela v okolici Buda - ōra, 7—8 ur od Budimpešte, bitka za glavno mesto med Karlovimi četami pod poveljstvom Osztenburga in Léharja, ter Horthyjevimi četami. V mestu se čuje grom topov. Budimpeštansko prebivalstvo je v največjem razburjenju in se zlasti boji mogočih pouličnih bojov. Horthyjevi bataljoni so povsodi postavili strojnice in topove ter se utrjujejo v gradu. Povsod so nabiti lepaki, ki proglašajo preki sod.

Dunaj, 23. oktobra popoldne ob 4. Snoči je v pozni uri italijansko poslanstvo dobilo vest, da v Budimpešti organizirajo se odpor Horthyjevih čet ne more računati na uspeh, ker so te čete ne samo maloštevilne, marveč tudi povsem nezanesljive.

Dunaj, 23. oktobra popoldne ob 4. Pravkar prihajajo na Dunaj vesti, da so budimpeštanske čete strmoglavile Horthyja ter se izjavile za Karla, ki pa še s svojimi četami ni prispel v Pešto.

Praga, 23. oktobra ob 6. Karel je s svojimi četami prispel na 5 km daljave

pred Pešto, kjer je pa Horthy s svojimi četami zaustavil Osztenburga in ga vrgel nekoliko kilometrov nazaj.

Zagreb, 23. oktobra. Madžarski dopisni urad poroča: Pokvarjene železnične proge so zopet popravljene, tako da se je mogel nadaljevati transport sedmih vlakov Karlovih čet proti Budimpešti. Bitka pred Budimpešto se nadaljuje. V dobro informiranih krogih pa trde, da je bitka samo navidezna, da se pričaka pojačenja iz province. Po vesteh iz Zapadne Madžarske se nahaja med Karlovimi četami tudi večje število vstašev iz takozv. »Burgenlanda«.

Dunaj, 23. oktobra. Iz Budimpešte poročajo, da vlada v dobroinformiranih krogih mnenje, da je upor Horthyja proti četam Karla Habsburga samo navidezen, ker stoji ž njim v zvezi in je bitka pred Budimpešto samo pesek v oči javnosti in posebno zunanjemu svetu, ter da se pričaka, kako bo stvar sprejeta od sosedov. Trdi se, da se v Karlovi vojski nahajajo tudi »hrvatski dobrovoljci«, znani iz procesa Šuflaj.

Solidarnost med Prago in Beogradom.

Praga, 23. oktobra. Na današnji seji ministrskega sveta je izjavil predsednik Masaryk, da Češkoslovaška stoji trdno na strani Jugoslavije, da jo bo v vsem podpirala, posebno pa v vseh

korakih, ki jih bo storila proti restavraciji Habsburgovcev na Madžarskem. Sklenjeno je bilo tudi, da se vpokliče nekaj letnikov na orožne vaje.

Hudi boji med Poljaki in Nemci v Gornji Šleski.

Dunaj, 22. oktobra. Tukajšnje antantne misije so danes opoldne dobile poročila, da so se vnele v gornješlezijskem glasovalnem ozemlju hude bitke med Poljaki in Nemci. Obenem se poroča, da so sovjetske čete pričele napad na poljsko iztočno mejo. (Prva vest je verjetna, ker so bile v Šleziji čete monar-

histovskih oficirjev in dr. že zdavnaj pripravljene na napad proti Poljski, čim pa de odločitev pri Vrhovnem svetu. Kaj je z drugo vestjo, bodo pokazala poročila v prihodnjih dneh. Morda gre za čete drugega habsburgovskega pustolovca Vilima Višivanega (nadvojvodo Viljema) v iztočni Galiciji.)

PAPIRNICA V MEDVODAH V OGNJU.

Ljubljana, 24. oktobra. Tik pred sklepom lista doznavamo, da gori papirnica v Medvodah - Goričanah. Posameznosti nismo mogli doznati, omenjamo pa, da je pri požaru dvojica ponesrečila. Ljubljansko gasilno društvo je odšlo na kraj nesreče, da sodeluje pri gašenju požara.

OGENJ V BEOGRAJSKEM PRISTANIŠČU.

Beograd, 23. oktobra. Danes se je vnela na savskem obrežju ladja, natočena z bencinom. Posrečilo se je požar omejiti in tako odvrti nevarnost, da začne tudi bližnje ladje goreti. Požar je vzbudil veliko pozornost, ker se je dvigal črn dim gorečega bencina visoko v zrak. Ladja je last neke banke. Škoda se še ne da natančno preračunati, ceni se pa od prilike, da znaša več kot en milijon dinarjev.

Govor krvavih števil.

Pod tem naslovom je izšel v beograjski »Politiki« naslednji članek prof. St. Stanojeviča:

Pred nedolгим časom je izšel geografsko-statistični atlas nemškega profesorja Hickmanna. V njem se nahaja tudi statistika svetovne vojne. Po tej nemški statistiki je izgubila antanta v svetovni vojni na v boju padlih, umrlih in na padanju povišanja prebivalstva, 23.300.000 ljudi. Centralne sile so izgubile 13.700.000 ljudi. Skupaj je torej človeštvo izgubilo v tej vojni okoli sedemindeset milijonov ljudi.

Procentualno, po številu prebivalstva, je najmanj izgubila Amerika (0,4 odstotke), potem Anglija (3,7), Belgija (4,7), Rumunija, Italija, Bolgarska in Turška (po 6 do 6,5 odst.). Največ so izgubile: Francija (8,5), Rusija (9), Nemčija (9,3) in Avstro-Ogrska (11). Ampak nad in pred vsemi njimi v tej krvavi vrsti stoji Srbija s 23 odstotki. Vse države skupaj, ki so sodelovale v vojni, so imele povprečno 6,5 odstotkov izgub, Srbija pa sama 23 odstotkov!

Človeka strese mraz pri pogledu na te številke in ko pomisli, kaj one pomenijo. Koliko pobitih ljudi, koliko uničenih mest, stene, koliko porušenih ognjišč, koliko

zakopanih družin! In vse to je dala Srbija prostovoljno, zavedno, rada, brez godrnjanja in brez vzdihov, brez protesta in brez poze. Ona je vse to dala v plemeniti, nesebični želji, da osvobodi brate od Triglava do Djevdjelije, da jim da svobodo in življenje.

In ko je bilo to doseženo, se je Srbija, razbita in izmozgana, z radostjo in resnostjo zopet dala na delo za svojo obnovo in za zidanje sedaj velike, skupne hiše. Pri tem delu je ona bila sprejeta najprej z nezaupanjem, potem pa s psovanjem in zasmehom. Napake posameznikov so se generalizirale in vpisovale na račun celi Srbije, posmehovalo se je njenemu kožu in opanku, ker nista bila simbol kulture, njena volja za delo in zapredek se je napačno tolmačila in zlonamerno razlagala. V času, ko se ureja jejo krvave številke vojnih žrtev, po katerih ima Srbija nezavidno slavo, da se nahaja na prvem mestu in daleč pred vsemi — Srbija doživlja, da jo najgrše psujejo ravno oni, ki jim je ona dala svobodo in življenje.

Te psovke ne bolijo, ako prihajajo iz provincijalnih malih listov, ki jih pišejo nezreli eksaltirani ljudje, nepravnoteženi in nevravnostni, ali boli ono, kar se piše v listih, v katerih sta včasih pisala Štros-

majer in Rački. Ko bi ta dva moža mogla videti, kako njuno nekdanje glasilo seje sovražstvo med sinovi istega naroda v času, ko so se Srbi in Hrvati končno našli pod eno streho, kako to glasilo z uspehom tekmuje z nekdanjim delom in pisavo »Neue Freie Presse« — oba bi se gotovo odrekla svojih nedostojnih potomcev, ki s takim svojim delom dementirajo vse njuno življenje.

Nihče ne misli, da niso umestna mnoga in opravičena očitavanja. Ali razlika je v načinu, kako se očita in s kakim namenom. Vsi smo mi slabo govorili o Srbiji pred vojnami in dokazovali, da v njej nobena reč ni dobra. Za najslabše reči se je vedno govorilo: to je samo pri nas mogoče. Ali mi smo zmerjali Srbijo tako, kakor roditelji zmerjajo svojo deco. Iz našega zmerjanja je govorila naša ljubezen do nje in globoka želja, da se popravi ono, kar ni prav. Sedaj pa oni, ki zmerjajo Srbijo in one, ki so jim iz Srbije prinesli svobodo, psujejo iz sovražstva in zlobe.

Na braniku slovenstva in jugoslovanstva,

ali »Kulturnih delavcev« — »imennitna dela«.

Sestali so se, eni pravijo, da na inicijativno »Društva slovenskih leposlovcev«, drugi pa, da na inicijativno »Matiče Slovenske«, »najboljši med najboljšimi«, predstavitelji naše umetnosti in kulture (pravi »Slovenec«). Ti najboljši med najboljšimi so med drugimi gg. Kimovec, Kraigher, Zorec, Lončar, Kogoj, G. Šerkota ni bilo. Niso povedali, ali velja pevsko društvo »Ljubljana« kot predstavitelj kulture ali umetnosti ali obojega. Pač pa so go spodje — radi odklanjaje boljše informacije — sprejeli resolucijo:

»Ob glasovih, ki sporočajo namero ministrskega sveta, da se odpravijo posamezne fakultete ljubljanskega vseučilišča, protestirajo slovenski kulturni delavci, slovenski kulturni zavodi in slovenska kulturna društva zoper vsako tako namero, ker smatrajo, da bi bil s tem oškodovan življenjski interes slovenstva, čigar celokupni program je prav tako bistveni del kulturnega in gospodarskega programa jugoslovanstva, kakor sta njegova bistvena dela program srbstva in hrvatstva. Ni je skupnosti in ni edinstvenosti v naravi, ki bi ne sestajala iz prvin. Čim popolnejše prvine, tem popolnejša tudi sestavina. Zato je ideja, ki zahteva demontiranje slovenstva, nesrečna in škodljiva zmoti. Zločin zoper jugoslovanstvo bi zagrešil, kdor bi hotel odpraviti že obstoječe narodne dobrine. Naloga države je, da te dobrine štiti in jih do najvišjih ciljev izpopolni in zgradi. Zato smo tudi mnjenja, da ne gre varčevati pri potrebah narodne kulture, ki skrbi za dušo naroda, ko je prilike dovoli, da se omejijo državni izdatki na manj škodljiv in manj boleč način.«

Na konventiklu je bilo z uradnimi povabljenici skupaj dvajset oseb. Resolucija pove, česa se gospodje boje: Demontiranja. Kdo to želi, kdo hoče demontirati, tega gospodje niso povedali. Konventikelj je imel zopet enkrat nalogo, da podpre politično laž, ki jo širijo zakulisniki, da je namreč neke nekdaj, ki hoče demontirati. S to konstatacijo odpade potreba vseh nadaljnjih razjasnjevanj. Če doslej gospodje niso hoteli vzeti na znanje pojasnil, tem tudi nova pojasnila ne bodo pomagala. Enim gre za zgolj osebne ambicije in zgago, nekateri so prišli kakor Pilatus v »Credo«, zadaj pa straži »Slovenec«, da opravijo »najboljši med najboljšimi«... borbo za teološko fakulteto in za hujskanje nerazsodne množice v politične svrhe. Slovenski kulturni delavci, ne vsi, ampak le »najboljši«, vrše svojo nalogo požrtvovalno in nadomeščajo manjkajočo kvaliteto in kvantiteto svoje ga resničnega kulturnega dela... s povzdignjenim glasom. Klerikalci pa hvalijo reševanje kulture.

Zanimivo je tudi še to, da so se isti ljudje lani ustili proti demontiranju slovenskega gledališča. Nemara pripisujejo sebi v zaslugo, da gledališče letos še stoji. In nemara bodo ti gospodje še kmalu pisali — in klerikalci jim bodo to potrdili, — da je slovenska univerza, slovenska svoboda in obstoj Jugoslavije sploh za sluga... gd. Kimovca, Kogoja in Kraigherja. Pri prihodnjih volitvah bodo najboljši med najboljšimi kandidirali gospoda Prepeluha kot ljubljanskega koalicijskega

Mi bi radi tega morali obupati, ko bi ne bili prepričani, da prihaja nova generacija, ki bo pravilnejše presojujela, ki bo boljše razumela besede krvavih števil in ki bodo zmerjale državo in vse njene institucije, ki bodo dokazovale, da je ona (država) poslednja na svetu — ali ki bodo ljubile svojo svobodno državo nad vse, kakor smo mi ljubili našo drago Srbijo, ki je žrtvovala 23 odstotkov svojega prebivalstva v nesebični borbi za osvoboditev svojih bratov.

Ta lepi članek je napisan očitno na naslov zagrebškega »Obzora«, nanaša se pa vsaj deloma tudi na naše razmere in zato smo ga priobčili, da se nekateri naši listi in ljudje malo zamislijo in začnejo resnejše in treznejše presojsati razmere in komentirati dogodke. Ne s sovražstvom in nadutostjo, temveč samo v slogi in z ljubeznijo v srcih moremo zgraditi našo mlado državo, da bo ona taka, da bomo ponosni na njo in zadovoljni z njo.

kandidata na programu kulturnega boja za teološko fakulteto, če mu do takrat ne izpodnesejo šans gg. Kraigher ali Erjavec ali Pegan ali Kimovec...

Suša, draginja in gospodarstvo.

»Slovenec« ima redkokdaj kakšen pameten članek. To pot ga je pa imel, pa seveda ne v političnem, ampak v gospodarskem delu. Kdo ga je napisal, ne vemo, članek pa v polnem obsegu ponatiskujemo, ker je njegova vsebina res dobra in gospodarska brez ozira na strankarske spore:

Letošnja suša nam je vzela skoraj polovico kmetijskih pridelkov. Razen žit in po nekoč krompirja, je izpadek človeških živil ogromen in kar je najhujše — nenadomestljiv. Počakati moramo do prihodnje jeseni; do tedaj smo navezani na pridelano letino in na uvoz. Če upoštevamo silno lakoto, ki vlada v Rusiji in ki po svojem vplivu, da se ne bodo mogla primanj-kajoča živila dobivati iz inozemstva, vidimo, kakšna tužna prihodnost nas čaka.

Nujna in korenita pomoč je potrebna. Razni predlogi merijo na to, kako to pretečo življenjsko katastrofo vsaj ublažiti; o preprečenju ni misliti. Od teh nasvetov ima za mestno in kmečko prebivalstvo največji pomen: samopomoč. Od posameznika, od rodbine, od naselbine in vasi, od občine, vse naj prešine samo ta pomoč. Kar nam je narava odvzela na eni strani, skušajmo si pridobiti na drugi strani, ker le potem se vzpnemo do ravnotežja. To pa dosežemo le z lastno inicijativo, in sicer 1.) z delom, 2.) z varčevanjem.

Delo posameznika, rodbine, naselbine, vasi, občine, naj se poveča. Če je bil vsak dosedaj priden, če je vestno izvrševal svoje dolžnosti, naj pomnoži svojo delavnost; še to in to more napraviti itd. Če je zgodaj vstal in si tu pa tam privoščil počitek, naj poveča svoj delavni čas in naj si prikrajša počitek. V večjem delu dobi posameznik sredstvo, s čimer od sebe odvrne posledke draginje. Isto velja v večji meri od rodbine, vasi, občine itd. Le z neumornim delom moremo od narave pridobiti, kar nam je letos odrekla.

To delo je tako mnogovrstno, da je nemogoče s primeri nasvetovati, kaj naj se vse zgodi. Vsak posameznik, vsaka rodbina itd., mora sama voditi, kaj je treba, da se ta smoter doseže.

Če smo z večjim delom pridobili sredstva za vzdrževanje našega življenjskega obstoja, moramo z varčevanjem skrbeti, da se naši izdatki tako v gotovini, kakor na upravi, na blagu, na življenjskih zahtevah, na živilih itd. kolikor mogoče zmanjšajo. Ozmimo se okrog sebe! Kakšna potrata vlada povsod: palji se po železnici, vstopi v trgovine, poglej v gostilne in zabavišča, poglej nošo in obuvale; opazuj rodbinsko življenje, zlasti v zidanih vinorodnih krajih; opazuj nedoraslo mladino, življenje poslov in delavcev — kakšna razsipnost! Poglej v naše žitnice, skednje, hleve; koliko dragocenega blaga s etam nepotrebnou uničuje, dočim se njega imetnik zabava ali se mu nevede dela škoda na blagu,

ki je sedaj nenadomestljiv — kolika brezskrbnost in malomarnost!

Tu je treba zgleda, pouka, svarila in resnosti, da se te škode odpravijo. Kaj nam pomaga dobra letina na žitih, dobri vinski in krmski pridelek, če to narodno imovino lahkomišljeno izdajamo in ne računamo z njim do prihodnje jeseni.

Če bo posameznik, če bodo rodbine, vasi in občine začele sedaj pred zimo s skrbno in varčno oddajo tega narodnega premoženja gospodariti, potem imamo upravičeno upanje, da bo katastrofa manjša in ne bo prišlo do skrajnosti — do obupa in njega strašnih posledic. Sicer smo izgubljeni; brezmejna nesreča nas bo objela in uničila.

V roke našega kmečkega prebivalstva je položen obstoj našega mestnega prebivalstva: obrtništva, uradništva in delavstva. Od njega umnega oskrbovanja in izdajanja naših pičlih pridelkov zavisi, kakšno spomlad in polletje bomo dočakali!

Dolžnost naše državne uprave je, da z vso resnostjo izda potrebne odredbe in jih vzdržuje v pregledu, da se naši kmetijski pridelki obdržijo za vzdrževanje našega naroda v domovini ter se sleherni poučijo o neobhodni potrebi varčevanja z njimi v korist sebi in celokupnosti.

Našim občinam pa svetujemo, da skušajo s previdnim gospodarjenjem in z vpeljavo zaloga (žita), življenjskih živil za občinske reveže, delavce in male sloje prebivalstva skrbeti za to, da ti občinariji ne postanejo katastrofa za občine.

Ali ste prečitali ta članek? Dobro! Sedaj pa pride drugo poglavje, namreč suša, draginja in politika.

«Slovenec» se je namreč pametni gospodarski članek pripetil samo slučajno, ali kakor pravimo, po nesreči. Njemu je suša sicer ravno dobrodošla za hujškarijo, ki je glavna naloga tega lista in pa onih gospodov, ki vede in hote vodijo politiko zapeljevanja in blatenja. V ravnoisti številk, v kateri je «Slovenec» prinesel lepi in dobri svoj gospodarski članek, tiskan odzadaj in z najmanjšimi črkami, je pa napisal na prvi strani in z velikimi črkami demagogijo «narodnega poslanca» klerikalea in profesorja Sušnika, ki si je dal napraviti na poljedelskega ministra Puelja interpelacijo. V tej interpelaciji, napravljeni samo za to, da jo bo «Slovenec» prinesel, da poduči duhovne gospode, kako naj hujška s sušo po deželi, pravi ta poslanec: Suša je in vsega primanjkuje, repa, korenja, koruze, krompirja, pese, slame, sena, krme. Kmetje morajo živino prodajati, spomladati ne bo živine niti denarja, trgi in mesta ne bodo imeli hrane, draginja bo rastla. In kaj zahteva dični poslanec SLS? Pravi, da bi ministrstvo moralo misliti na to, da spravi iz Srbije, Srema in Banata k nam krmo, seno, peso itd. Minister pa do danes ni storil svoje dolžnosti! Kaj ste storili, gospod minister in kaj mislite storiti?

Če poslanec kaj zahteva, mora tudi vedeti, kako naj se dotična zadeva izvede. Toda Sušniku in njegovim ljudem ni za to, da bi kaj napravili, ampak le za to, da bi hujškali. Suša tudi ne povedo, kako se naj posestniki v Sremu in Srbiji prišili, da ne izvažajo sena in pese, temveč da dajo ta krmila ravno v Slovenijo, ko vendar takoj v njihovi bližini ravno tako vsega primanjkuje. Eseelesarji pravijo, da je minister za to tu, da iztuhta, kako naj se to napravi. Poslanei so pa samo za to tu, da nič ne iztuhtajo, ampak le, da pišejo interpelacije?

Da pa je Sušnikova interpelacija napravljena samo v hujškaške svrhe in da danes ni ministra pri nobeni stranki, ki bi mogel zabraniti izvoz onim pokrajinam naše države, ki žive od izvoza, dokazuje «Slovenčev» bratec «Domoljub», kjer je Sušnikov tovariš iz iste stranke in istega kluba napisal in podpisal članek «Nakup živine za izvoz». Temu članku smemo dati radi Brodarjevih strokovnih sposobnosti naslov:

Suša, gospodarstvo in kšeft.

Zadnji čas se iz naših krajev izvažajo veliko število živine, kar je iz gospodarskega ozira zelo pametno, da bode kmet zamogel ob velikem pomanjkanju krme prerediti čez zimo vsaj še plemensko živino, katero nujno rabi za svoje gospodarstvo. V prvi vrsti seveda pridejo tukaj v poštev krave. Nekateri ljudje, in to

v prvi vrsti od mestnih ljudi, večkrat zabavljajo in se pritožujejo češ, vse bodo izvozili, kaj pa bomo mi doma jedli.

Seveda to govorijo ljudje ki gospodarstvih razmer kmeta ne poznajo. Pameten gospodar nikdar ne proda svoje živine več, kakor jo je prisiljen prodati, ker si s preveliko odprodajo živine oškoduje svoje posestvo. Dober pridelek zavisi v prvi vrsti od gnoja. Ako ima posestnik več živine, ima več gnoja, ako ima več gnoja, več pridelka, kar ve vsak gospodar in zato vsak redi živine, kolikor le največ more. Zato je nespametna misel in neupravičen strah nekaterih ljudi, da bi naš kmet radi dovoljenega izvoza odprodal preveč svoje živine. Odprodal jo bo če le toliko, kolikor jo je prisiljen ob letošnji hudi suši.

O suši in krmi pravi Brodar:

«V treh do štirih mesecih bi torej kmet toliko dal za krmo, kolikor bi bila njegova živina vredna. Ali bi ne bilo to nespametno gospodarstvo? Ali bi ne bil to gospodarski grob za kmeta samega? Ob takem gospodarstvu bi se naš kmet v enem letu tako zadolžil, da težko še kdaj izlezel iz njega. V tako gospodarstvo našega kmeta vendar ne more nihče siliti. Ne učite našega kmeta gospodariti. On že sam dobro ve in zna, kaj mu je treba ob takih izrednih slabih letinah ukreniti, kakor je letošnja. Treba bi bilo le, da bi našega kmeta malo več poslušali in upoštevali njegove želje, namesto da se zabavljajo čezenj po gostilnah in kavarnah. Tako bi bilo boljše za vse, ne samo za kmeta. Vsled letošnje suše bomo trpeli vsi brez izjeme: kmetje kakor meščani.»

Kdo ima sedaj prav? Ali Brodar? Ali pisec gospodarskega članka? Ali Sušnik? «Slovenec» bo zabavljivo trdil, da vsi trije, in bo poslal v boj zoper draginjo hujškat svojega duhovnega sobrata Rupnika od Nesese, da bo stavil vladi ultimatum, naj... suša takoj preneha. «Jugoslavija» bo pa napisala še enkrat iz pisača čudenega Figljafoglja, ki se razvija v prvovrstnega gospodarskega strokovnjaka, da nič ne stri, če pada valute in vse slabe valute po celem svetu, kajti da pada naša valuta, tega ni kriv nihče drug, ko samo urednik «Pondeljka», zato volite pri prihodnjih volitvah vsi uradniki in zasebni nameščenci le one kandidate, ki jih priporočajo «Jugoslavija», «Slovenec» in «Avtonomist», ker bo potem valuta takoj boljša, suša odpravljena in krme dovolj, če ne za uradniške in nameščence, pa vsaj za... klerikalne in nesesešarske agitatorje.

Takšna je zveza med sušo, draginjo, gospodarstvom, politiko in — kšeftom.

Kabaret Habsburg.

Eden izmed Habsburgovcev nastopa po dunajskih kabareti v svoji stari admiralni uniformi. Drugi je neslavno končal leta 1918 c. in kr. dunajski kabaret in se sedaj zopet pojavlja na Madžarskem. Tretji je pa odprl ukrajinski kabaret. «Špasna» rodbina!

Po prevratu je nadvojvoda Viljem Habsburg ubežal v Ukrajino k Petljurovcem, kojih general je pred kratkim ubežal v Rumunijo, naučil se je nekoliko po ukrajinski, približno toliko, kakor je Franc Jožef znal slovenski (Zivoooo, bum, bum!) in si sedaj predstavlja, da postane morda v kratkem ruski ali pa vsaj ukrajinski vladar. Njegovi kameradi v armadi so mu dali svoječasno ime «Višivani», kar pomeni toliko, kakor da je neprestano našemljen z žafo in pudrom in dišavami, kakor dunajske babnice. V petljurovski vojski si je mož po tem vzel to ime za svoje in Evropa pozna sedaj bivšega nadvojvoda Viljema Habsburga pod njegovim kabaretnim imenom Viljem Višivani... Ta mož dela to, kar drugi s trnov pregnani člani njegove rodbine. Potepa se po svetu, išče raznih zvez, kuje zarote in vodi «visoko politiko» s pomočjo Vatikana, raznih plemenitih vlačug, prejšnjih generalov in nekaterih monarhističnih bankirjev v Berlinu in Münchenu. Včasih se pelje tudi v Italijo in včasih skoči pogledat k «svojim zvestim» pri Petljurovi armadi. Včasih pa veriži na debelo z raznimi akcijami in drugo robo, da ima ob čem živeti, in sicer dobro, kakor je bil prej vajen na naše stroške. Seveda se redno oglašja tudi pri Karlu «Bedastem», ki je bil nekoč naš cesar in smo ga potem pognali z njegovim rumom vred. Pri Korlinu so se potem posvetovali, kako bi se vsa rodbina

zopet spravila «svojim ljubim narodom» za vrat. V Hartensteinu so se sestajali razni organizatorji in propagatorji, tja so romali razni Dvorzaki, Ludendorffi, Tyškoviči Šusteršiči, Franki, Gagliardi, razni škofi in baroni, grofi in generali in mnogo vojvodinj, grofic in nadvojvodinj, da so gospodje imeli tudi kaj za zabavo. Uspeh teh posvetovanj in sestankov je vzdrževanje raznih monarhistično-nacionalnih «Orgeschov», ki so delale nemir v Zgornji Šleziji in drugod: tudi koroški Heimatdienst je dobival od njih denar in orožje. Ruske ujetnike, Ukrajince in druge reve, ki se še potikajo po Evropi okrog, so pa zorganizirali v Arbeitsgemeinschaften, da jih pozneje še kdaj porabijo za vsenemško in habsburško monarhistične cilje.

Višivani se je v zadnjem času bavil na Dunaju, v Monakovem, na Rabensteinu in Hartensteinu in v Berlinu in njegovi agenti so zbirali razne ukrajinske kaline na njegov lim. Tudi si je gospod Višivani dal napisati ukrajinske pesmi in pripovedke in jih je potem podpisal. Kakor da je on tisti pesnik in pisatelj. Tako si je prideloval priljubljenost med Ukrajinci. Tiskal je pa svoje stvari v listu «Ukrajinskoje Slovo», ki ga izdajajo njegovi plačanci z njegovim denarjem. Tudi si je naročil cele vagone svojih slik, da jih njegovi agenti lepijo po škatljicah, krtačah, steklenicah itd., ki se prodajajo po Ukrajini in Iztočni Galiciji.

Drugi kabaretniki Habsburgovcev so se pa drugače potrudili.

V avgustu tega leta se je vršila na Dunaju velika konferenca, ki jo je sklical gospod Višivani in na katero se je prišlo polno lačnih gobcev iz raznih kotov Evrope. Posledica tega sestanka je bila, da se bodo sedaj Orgeschi ustanavljali tudi po Ukrajini.

Med tem časom je pa postala zrela tudi druga bula na vratu Evrope. Gospod Korl je po svojih pristaših na Madžarskem dal vse lepo pripraviti in se pripeljal moderno, z aeroplanom, iz Švice najbrže čez Bavarsko na Madžarsko. Tu hoče biti kralj. Ne vemo, ali je on bolj vreden takšnih podanikov, ali pa so ti podaniki bolj vredni takšnega kralja.

Karlov povratek pomeni hudo nevarnost. Njemu namreč ni dovolj, da pride sedet v svoj ljubi Magyar Orszag, kjer ga baje pozabiti ne morejo, ampak rad bi, da poseže tudi po nas. Seveda tudi ne more pozabiti svojih palač na Dunaju in pa auf dem dummen Kerl von Wien. Zato je v nevarnosti obstoj avstrijske republike; pa tudi Čehi in naša demokratska ujedinjena in svobodna Jugoslavija si ne bomo pustili pljuvati v skledo od visokih gospodov, ki nam hočejo po vsej sili vladati.

Zato pomeni najnovejši kabaret Habsburg za nas manj zabave in več skrbi. V svojem kožuhi takšnih uši ne rabimo. Dobro bi bilo, da jim malo pokadimo z žveplom!

Baroš.

Prejeli smo:

Vprašanje luke Baroš je rešeno že dvakrat: v rapalski pogodbi in povodom razmejitve z reško državo. Luka Baroš je naša, o tem ni nobenega dvoma, ampak nekdo misli, da bi bilo morda vendar dobro, razširjati vesti o nekaki drugi rešitvi tega vprašanja in pri nas se dobijo listi, ki takim poskusom prav radi nasedejo in vznemirjajo občinstvo.

Te dni sem videl v ljubljanski trafiki neko gospo, ki je videla v «Jugoslaviji» naslov: Baroš izgubljen — in je začela takoj ostro napadati vlado, češ, da nas samo «farba», da zatrjuje neprestano, da je Baroš naš, v resnici ga je pa že zdavnaj «prodala» Lahom itd. Povedal sem ji, da o izgubi Baroša niti govora ne more biti, da nam je ta luka končnoveljavno prisojena, skratka, da je vest o izgubi Baroša iz trte izvita. Gospa mi pa ni hotela kar tako verjeti, ker je pač bolj verjela tiskani kot govornjeni besedi in odšla je godrnjaje.

Publika je nekritična, ampak v uredništvih bi morali sedeti kritični ljudje, ki ne bi priobčevali v listu prav vse, kar dobijo s te ali one strani, brez vsake opombe s svoje strani. S to svojo nekritičnostjo in lahkomišelnostjo se nerazodno občinstvo po nepotrebnem razburja in — hujška proti državi.

Stari znanci.

Ze zopet poje naš kopun!
Ze zopet piše naš Bračun!
Da to pot kdo bi šel za njim,
si fant izbral je — psevdonom.

Seveda hoče mož s citati iz «Njive» dokazati, da je delo najboljših naših političnih mož — škodljivo. Mož, ki ni sposoben, da napiše eno pametno misel in ki po svojem delovanju ni vreden, da drugim čevlje sezuje, — ta mož si upa spravljati se na «Pondeljek» po vsem tem, kar je doslej sam napisal? In ta mož opozicije, ki se dela, kakor da hoče delati za dobro žurnalistiko, ta mož je v glavnem glasilu laži, psovanja in zabavljaštva, v «Jugoslaviji», bil v času Peskove afere najboljši njen sotrudnik! In to s polnim imenom! Bračune moj, ogledalo v roko, in najprej potegni sebe za ušesa! Potem si pa ogledaj «Stražo», «Jugoslavijo» in druge kloake, ki jih hoče «Pondeljek» pobijati! — Toda, čemu da pravimo to baš Bračunu?

Cemu?

V naprej moramo po zagrizenosti tega člankarja soditi, da on noče in ne bo hotel slišati, ker že v naprej ni dobre volje, ampak ima slab namen delati zgago. Samo v to svrhu in s tem namenom se je oglašil in samo to je delal. Le v to svrhu je tudi citiral «Njivo», sicer je itak ne bere.

Gospod je pač star znanec znane vrste. Takšnih znancev je v Sloveniji še vse polno, in ni čuda, da so se zbrali okrog Figljafoglja in njegovih protoktorjev. «Krepak zabavlaški zalet in brezmejna naivnost.» Sedaj pa le piši še dalje, prijatelj, za svoje... »ideje»!

Vprašanje.

Zakaj ne prirede slovenski klerikalec na univerzo Bauernsturma, kakor svoj čas v Gradcu?

Zato, ker opravljajo isti posel kulturni delavci v obrambo teološke fakultete. —

Hup!

Malkontentov drobiž.

V «Jugoslaviji» pravijo, da imamo na Jadranskem morju nekakšen prestriž. Ni so povedali, ali mislijo na striženje v Rapallu, ali pa je onim pri «Jugoslaviji» kaj prestriženo.

Pri «Jutru» pišejo o «aneleških demaršah». Kaj so Aneleži, nam pa niso povedali, zato so eno novico razumeli samo tisti, ki so jo... prepisavali.

Pri «Narodu» pa ne morejo pozabiti na vezirje in paše in se zato bore «z odprtim vezirjem». Na kterege «velikega vezirja» so neki misli pri tem? No, takšne tiskovne pomote so dovolj nedolžne. Hujše je, če se ta neprosto voljni humor pripeti možakarjem, kadar hočejo biti hudo kunštni.

Tako je Figljafogelj prinesel z debelimi črkami najnovejšo brzojavko o valutah v Curihi in pristavil hudo opombo: «Pač posledica naše umne gospodarske politike». Da ne bo nikdo v dvomu, da je ta opomba res zrastle na zeljniku Figljafoglja, je dostavljeno v oklepajih: (Op. ur.) Tako slično se je nekdanj ponosno Rafael podpisal na sliko in dostavil svoj «Pinx», da se spozna roka.

Gospod Protič se je premislil in je napisal pismo, v katerem sporoča parlamentu, da pride v kratkem vanj sedet. To imenuje «Jugoslavija»... «Tišino pred viharjem».

Figljafogeljske lovorike niso dale spati gospodu Hinterlechnerju in da ne pozabimo kulturnih delavcev, se je tudi Kraigher zopet oglašil in sklical svoje čete. Porodila se je nova deklaracija. Tiste čase je tudi luna skoraj popolnoma mrknila. Obetajo nam, da se bodo takšni narumni pojavi sedaj še večkrat ponavljali. Najbrže so vse takšne pesme med seboj v organični zvezi, kajti čimbolj popolne so prvine, tem lepša je tudi njih sestavina!

Vkljub protestu Šerkota in Hinterlechnerja je excesar Karel priletel z aeroplanom v Sopronj.

Tudi Teološka fakulteta v Ljubljani še stoji, in ogorčena mladina, na čelu pevskega društva «Ljubljana», demonstrira proti demontiranju teologije. Pegan svojega strokovnega mnenja še ni oddal. Vkljub temu ne dvomimo, da ostane Brencce pozabljen in da bo letošnja suša dobrodošlo agitacijsko sredstvo Sušniku,

Bredarju in Rupniku. Gliha skup štrih. Piko na i bo postavil Prepeluh v «Avto-momistu». «Piccolo» bo uspehe združene koalije raztrobil po svetu — in mirna Borna.

Klerikalna morala.

(Na «Domoljubov» članek «Temno, črno je obzorje...»)

Skromno črneži za plotom po prevratu so čepeli: Vse preveč na svojih dušah črnih grehov so imeli.

Tam za plotom prav previdno so teren si pripravljali in slabičem, malkontentom skrivno mreže nastavljali.

Kmalu ljul'ka šla je v klasje — bevska za plotom so zagnali... Zdaj že davno izpod plota so na cesto se skopali.

Saj zaveznikov imajo v Nesese, avtonomistih, pri «delavcih ta kulturnih», Protiču in komunistih!

Vseposod zdaj malkontentstvo in sovražstvo le budijo, v listih svojih pa hinavsko v mračni horicont kričijo

in pozabijo povedat', da so z gnojnico polili vse le sami v črni zlobi — zarjo našo zameglili.

„Ker je vse dražje...“

Z ozirom na vedno naraščajočo draginjo smo prejeli od čitateljice naslednje vrstice:

Podraženje nekaterih živil človek še razume, ker je bila suša res huda. Sicer je podraženje preveliko in nam dokazuje, da se hoče ne samo nadoknaditi škodo, provzročeno po suši, temveč sušo tudi dobro izkoristiti, ampak vzrok je vendarle tukaj in človek mora molčati in plačati zahtevano ceno.

Ampak draginja se pojavlja tudi pri predmetih, ki niso s sušo in drugimi elementarnimi neizgodbami v čisto nobeni zvezi. Te predmete dražijo prodajalci kar tako, iz navade in motivirajo svoje odiranje z besedami: «ker je vse dražje». Navajam za to naravnost drastičen slučaj, ki pa nikakor ni kaka izjema ali posameznost, ker se tako dela povsod. V trgovini sem kupila volno za ročno delo, ki je v novih razmerah veljala 5 do 6 kron, te dni se pa zahteva od mene — 9 kron. Ker sem dobro vedela, da je tukaj tudi vsak izgovor na valuto ničeven, ker zaloge je gotovo stara in blago pride gotovo iz Avstrije, katere valuta še veliko bolj pada kot naša, sem se začudila temu velikemu podraženju in izrazila moje začudenje tudi prodajalki. Ta pa ni prišla čisto nič v zadrego, temveč je odgovorila popolnoma mirno, da je cena zato višja, «ker je vse dražje».

Tako torej. Kakor hitro prisilijo razmere producente gotovih izdelkov na podraženje, se mora takoj podražiti vse, samo da gredo cene kvišku in da je beda večja! Ako to ni kazniva brezvestnost, potem res ne vem, kje bi jo bilo iskati.

Draginja je neznosna. Vzroki so različni, ampak glavni vzrok je v brezvestnosti in dobičkaželjnosti, v tem, da nekateri ljudje nikdar nimajo dovolj in se niti z največjimi dobički ne zadovoljujejo, ker bi vsakdo rad preko noči postal milijonar. Ljudstvo pa pri tem trpi in strada in ljudstvo je danes vse, kar živi od stalnih zaslužkov, kar ne razpolaga s kapitalom.

Ali bi se moglo najti temu leka? Ali bi se mogla ustanoviti kontrola, ki bi vestno in natančno nadzorovala vsa povišanja cen in preizkušala upravičenost teh povišanj? Kdor bi organiziral tako kontrolo, bi postal resnično zaslužen člo-

vek, ker malo število brezvestnih krvosov naravnost odira veliko večino državljanov.

Razno.

— Zapisnega novega župana. Danes ob 11. uri dopoldan se vrši v mestni posvetovalnici zapisnega novega ljubljanskega župana dr. Periča, v navzočnosti pokr. namestnika. Prva seja novega občinskega sveta bo pa v četrtek, 27. t. m. Na tej seji bo izvoljen podžupan in odseki.

— Šiškarji! Pater Ernest je danes v šiški oznanil, da prične z zbiranjem za novo cerkev. Stara je pa še trdna in dobra ter itak vedno polprazna. Nova zgradba bi požrla milijone. Sedaj je pa čas štedenja, ne zapravljanja! Če imamo kakšen krajcar odveč, ga dajmo za šole, za invalidske domove, za knjige, za telovadnice, za bolnišnice! Tega nam je treba! Zato opozarjamo na zapravljeni natra Ernesta in pozivljamo, da šiškarji in vsi drugi poduče nabiralca, da Slovenci nimamo denarja za nepotrebne zidave cerkev!

Izzivanje brežiških nemčurjev. Iz Brežic nam poročajo: Dne 10. oktobra so brežiški nemškutarji na svoj in v naši državi nedopusten način proslavljali obletnico koroškega plebiscita. Zbrali so se v hiši še izza prejšnjih let proslulega in nam še vedno sovražnega «pristnega» Nemca brivca Paidascha in njegove povsem vredne mu žene ter njegove ostale družine; kričali, hajlali, nemško peli ter po mestu na cesti razsajali so že v zgodnjih jutranjih urah, pri kateri «slavnosti» so se posebno odlikovali «nadebudni» in za ušesi še moker sinček tuk. trgovca de Costa ter fanatična nemškutarka, hčerka navedenega brivca.

V nedeljo dne 16. oktobra proti večeru so zopet hajlali ter s svojim nemškim petjem izzivali tukašnji nemškutarji, med katerimi in s katerimi tudi vedno občuje tukašnji mesar Srečko Bogovič, bivši nemškutar, Madžar in sedanji rogovilež Josip Czelec; vsi ti so si pa za to potrebno korajžo dobili pri tuk. odvetniku dr. Rosini uslužbenem in bivšem turnvereinskem «fanentregerju» Swobodi.

Upravitelju tuk. bolnišnice bi na srce položili, da bi z odjemanjem mesa ne podpiral in s tem indirektno še podpiral mesarja Bogoviča, ki je že od nekdaj «nemško čuteč anneRr Bürger».

Sedaj pa se naj dovoli vprašanje, kje in kaj da delajo brežiški policaji, ki so še isti, ki so pred nekoliko leti Sokole zapirali, psovali, topli, izzivali pa kakor so le znali in mogli. Ali se res ne najde za ta policijski posel zmognih in jugoslovansko čutečih ljudi? Da bi se le-ti kdaj otepli svojega nemškega mišljenja, o tem ni govora; že nad tri leta kažejo, da ne.

Sicer pa ne odvisi vse od teh policajev; dolžnost oblasti je, skrbeti za nočni mir in za to, da take nemšurske barabe ne izzivajo poštenih državljanov nekaznovano. Tej nemšurski zalegi bi se moralo stopiti na prste tako, da bi eden za drugim odšli v lačno in spufano Avstrijo, kamor jih vleče sree.

*

Priobčujemo ta dopis kakor smo ga prejeli. Po našem mnenju je edino zdravilo, ki bo pri nemčurjih zaleglo, to, da se vsakega za vsako izzivanje in vsako nesramnost na mestu kaznuje. To ni stvar oblasti, temveč stvar naših ljudi, ki se lahko sramujejo, da se pustijo po treh letih svobode izzivati in žaliti v svojih narodnih čustvih po nemčurjih, ki so navadno tudi družabni izvržki. Kakor hitro se nemčurji prepričajo, da se z naše strani takoj in z vsem poudarkom reagira po zaslugi na njihova izzivanja, bo kmalu mir po štajerskih mestih in trgih. Nemčurstvo je sramota, ki smo jo sami zakrivali z našo — bodimo kar odkriti — boječnostjo, z našim popuščanjem, z odsotnostjo vsake nacionalne vzgoje in sami se moramo najprej popraviti in med ponosnimi Jugoslovani bo nemčurstvo kmalu izginilo, ker vsakodnevni batin ne bo moglo izdržati!

Otvoritev nove trgovine

Podpisani naznanjam, da sem otvoril v bivših opuščenih trgovskih prostorih g. K. A. Kregarja, Sv. Petra cesta št. 23

trgovino z galanterijskim blagom na drobno in na debelo.

Zaloga vseh šolskih potrebščin. Stalna zaloga kleja (lima).

A. STADLER.

POLNOGUMIJASTI
OBROČI ZA TOVORNE
AVTOMOBILE
PNEVMATIKA ZA KOLESA
IN AVTOMOBILE
KOLESA
AVTOMOBILI
NAJCENEJE

J. GOREC

LJUBLJANA

GOSPOSVETSKA C 14

Trgovina

O. Bernatovič

Mestni trg 5-6

Največja izbira najnovejših,
najfinejših in najcenejših
oblek za gospode,
dame in otroke.

V zalogi tudi moški
klobuki in kožuhovina.

„JADRAN“ d. z o. z. LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA 9

priporoča:

kolonijalno in špecerijsko
blago ter žitne pridelke.

Točna in solidna postrežba.

Camphor „Mija“ pomada za lice.

Cenjenemu občinstvu!

Dolgo smo bili v kozmetiki odvisni od uvoza tujih kozmetičnih sredstev, ki niso bili niti po kakovosti niti po cenah naši javnosti priporočljivi. Skrajni čas je že, da se osvobodimo v vsakem oziru tuje pomoči in da nehamo podpirati tujce v obrti, ki je pri nas dovolj razvita in nudi občinstvu najboljše proizvode.

Po odstranitvi težkih in mnogoštevilnih ovir, se je posrečilo domačim podjetnikom ustanoviti

„Mija“

kozmetični laboratorij in parfumerija,

kjer se izdelujejo po najnižjih cenah dobra, solidna kozmetična sredstva ter vsakovrstni parfumi neprekosljive kakovosti.

Podpisana tvrdka se tem potem cenjenemu občinstvu najtopleje priporoča:

„Mija“

kozmetični laboratorij in parfumerija,
Ljubljana, Gradišče 7.

Camphor „Mija“ pomada za lice.

Telefon št. 508.

St. pošt. ček. urada 12.061.

Obretnuje vloge na tekoči račun in vložne knjižice s

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 4

daje kredite v obrtne svrhe po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtniških in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

4%

ed dne vloge do dne dviga.